

דף שיח ליום הניקיון – אדישות או מעורבות

*תוכני הפעילות מיועדים לצורכי הדרכה והוראה בלבד, ואין לעשות בהם כל שימוש אחר מעבר לשימוש זה.

מצאו שטח שעדיין לא נוקה, והושיבו בו את המשתתפים

- ✓ פרסו מחצלת על הלכלוך או בינות ללכלוך, כאילו אתם מנסים להתעלם ממנו.
- ✓ התחילו במשחק היכרות.
- ✓ אם וכאשר תגיע התלונה על חוסר הנעימות/אי הנוחות לשבת או להיתקל בפסולת, הראו למשתתפים את תמונת שלושת הקופים:

על פי הפרשנות הנפוצה כיום סמל שלושת הקופים מתאר מצב שבו אדם בוחר להתעלם ולהעלים עין מעוול או אי צדק בסביבתו. לעתים מתואר הסמל על ידי המשפט: "לא ראיתי, לא שמעתי, לא אמרתי".

אני שוכב לי על הגב (אפשר ורצוי להשמיע בנוסף למילים)

מילים: יענקל'ה רוטבליט; לחן: גדעון אלרן

אני שוכב לי על הגב
מביט על התקרה
רואה כיצד חולפים ימיי
בבטלה גמורה

לכל מילות השיר, היכנסו לקישור <https://did.li/3nNCN>

- ◀ האם אתם רואים קשר בין שלושת הקופים לעמדה המובעת בשיר?
- ◀ איזו אמירה חברתית מתבטאת בעמדה כזאת של אדישות, אי נקיטת עמדה והימנעות ממעורבות ועשייה?
- ◀ איזה אחוז מבני הנוער בישראל, לדעתכם, נוקט עמדה דומה? מדוע?
- ◀ איך הייתה נראית החברה הישראלית אילו כולם היו נוהגים כך?
- ◀ איזו עמדה/אמירה חברתית אנו מביעים כשאנחנו יושבים כך בתוך הלכלוך? איזו עמדה נביע מיד, כשנקום ונתחיל לנקות?

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

"אין זה הגיוני היום להתווכח אם כדור הארץ מתחמם באופן מבהיל או לא, ואין זה הגיוני שנשב בחיבוק ידיים ונחכה שאחרים יפעלו בנידון. עתידו של כדור הארץ, שאותו אנו מורשים לילדינו ולנכדינו, תלוי בנו וזו אחריותנו לנקוט פעולה בקשר למשבר הזה".
(ביל קלינטון)

- ◀ האם אתם מסכימים עם דעתו של קלינטון?
- ◀ האם באמת אנחנו יכולים לקחת אחריות על משבר כדור הארץ?
- ◀ האם יש ביכולתנו להשפיע בכלל?
- ◀ למה שאנחנו, האזרחים הפשוטים, ננקוט פעולה אם מפעלים גדולים מזהמים ואחראים לזיהום הרבה יותר מאיתנו?
- ◀ הגענו הנה היום לאסוף פסולת שהצטברה באתר טבע. האם ביומיום אנחנו שמים לב לכמות הפסולת סביבנו או שהתרגלנו ופיתחנו סוג של אדישות?
- ◀ מה הסכנה בכך שמתרגלים למצב לא רצוי שכזה?
- ◀ מה עלול לקרות כשאנו מתרגלים למצבים לא רצויים (לכלוך, אלימות, גזענות) ומקבלים אותם?
- ◀ איך אפשר למנוע זאת ולשמור על רגישות לכל בעיה כדי שהיא תטופל?
- ◀ איך אנו מרגישים כשאנו מגיעים לאתר או למקום בילוי שאינו נקי ונמצאים בסביבה מלוכלכת?
- ◀ איך אנו מרגישים כשהאתר או מקום הבילוי שאליו הגענו נקי, יפה ומטופח? האם זה גורם לנו להתנהג במקום בצורה אחרת?
- ◀ האם טבעי לי לנקות את חדרי וביתי? מה באשר לניקיון בית הספר/הקן/השבט וסביבתי הקרובה? מה לגבי ניקיון לכלוך של אחרים?

שְׁנֵה ר' שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי: מִשַּׁל לְבָנֵי אָדָם, שֶׁהֵיוּ נְתוּנִים בְּסָפִינָה.

נָטַל אֶחָד מֵהֶם מִקֹּדֶם וְהִתְחִיל קוֹדֵם תַּחְתּוֹ.

אָמְרוּ לוֹ חֲבֵרָיו: לָמָּה אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּךְ?

אָמַר לָהֶם: מָה אֶכְפֵּת לָכֶם, לֹא תַחְתִּי (הרי תחת המקום שלי) אֲנִי קוֹדֵחַ?

אָמְרוּ לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם עוֹלִין וּמַצִּיפִין עָלֵינוּ אֶת הַסָּפִינָה

(מדרש ויקרא רבה, פרשה ד, ו)

- ◀ מה המשמעות של המעשים שעושה הקודח?
- ◀ האם, לפי המדרש, "פסולת של אחרים" משפיעה רק על האחר או גם על סביבתו?
- ◀ איך משפיעה פעילותו של הפרט הבודד על הכלל במשל? ואיך זה בחיים שלנו?
- ◀ מה היחסים בין הקודח לשאר האנשים?
- ◀ מה התגובה של האנשים למעשה הקודח?
- ◀ מה מלמד אותנו המדרש הזה? כיצד הוא קשור לחיים שלנו? איך הוא קשור לכך שהיום אנו מנקים אחרי אחרים?
- ◀ האם אתם מכירים מישהו ש"קודח בספינה" של הקבוצה או הכיתה או השכונה שלכם? מה תוכלו לעשות בעניין?
- ◀ האם עכשיו יש יותר מכם המסכימים עם העמדה שהביע קלינטון?
- ◀ מה אני מקבל כשאני פועל למען הכלל (מרגיש "פראיר" או גאוה, תחושת שייכות, אכפתיות)?
- ◀ האם עשייה למען הסביבה, האחר, למען מישהו או משהו שהם לא אנחנו, עושה אותנו אנשים טובים יותר ויכולה להשפיע על כך שנחיה בסביבה טובה יותר?

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

נסיים באמירה של אלי ויזל. אלי ויזל שהלך לעולמו ביולי 2016 היה עיתונאי, פילוסוף, אינטלקטואל וסופר יהודי ניצול השואה. ויזל היה חתן פרס נובל לשלום על פעילותו למען זכויות אדם (1986), ועסק בפעילויות חינוכיות להנצחת זכר השואה ומניעת מקרי רצח עם אחרים ברחבי העולם:

"ההיפך מאהבה אינו שנאה, הוא אדישות. ההיפך מאמנות אינו כיעור, הוא אדישות. ההיפך מאמונה אינו כפירה, הוא אדישות. וההיפך מחיים אינו מוות, הוא אדישות"
(אלי ויזל)